

Maturitní témata z dějepisu:

Součástí každého maturitního okruhu jsou jak politické, tak kulturní dějiny. Kromě toho bude u každého okruhu praktická úloha – práce s mapou a popis příloženého obrázku, jenž svými znaky výstižně charakterizuje uměleckohistorickou epochu svého vzniku a vhodně ji dokumentuje vyobrazením historických artefaktů.

1. Neolitická revoluce a vznik prvních státních zřízení m, 1-7¹
(důvody neolitické revoluce a vzniku prvních států, odraz neolitické revoluce v prehistorickém umění, lokalizace prvních státních útvarů a jejich shodné/rozdílné rysy, vývoj ve starověkém Egyptě a Mezopotámii)
2. Městské státy antického Středozeří m, 8-11
(lokalizace hlavních civilizačních center v Egeidě (Kréta, Mykény, Trója), formování řeckých městských států a jejich společné rysy, velká řecká kolonizace, srovnání politického systému a kultury v Athénách a ve Spartě, řecko-perské války a jejich význam pro evropské dějiny, helénismus, základy řecké kultury a filozofie)
3. Římská republika a císařství m, 12-19
(základy římské republiky (společenské rozdělení, základní instituce, expanze: cesta za ovládnutím Středozeří), přechod od republiky k císařství (zneužití republikánských institucí, úpadek „republikánských ctností“, triumvirát(y)), základy římského císařství, význam římské kultury a práva)
4. Vznik křesťanství, jeho židovské kořeny a vztah k antickému Římu m, 17
(odlišnost židovského národa, vznik křesťanství a jeho šíření, vztah k Římu: mezi pronásledováním a tolerancí, vnitřní vývoj křesťanství: ustálení dogmat a patristika, konciliarismus a papežství, vztah křesťanství k římské kultuře)
5. Stěhování národů a barbarské státy m, 19, 24-26
(soužití Římanů a barbarů, důvody stěhování národů a jeho podoba, zánik římské říše, vznik a zánik barbarských států, jejich vztah ke křesťanství (christianizace), franká říše za Merovejců, poslední fáze stěhování národů: Avaři a první slovanské státní útvary, vpády Maďarů a Vikingů)
6. Univerzalizmus a idea středověkého císařství m, 27-30
(východořímská a byzantská říše (rozdíly a kontinuita), rozdělení křesťanství na východní a západní (důvody, klíčové body), obnovení císařství na západě za Karlovců a Otonů, Kyjevská Rus – přesun imperiální myšlenky (třetí Řím?), chalífát – model arabského univerzalizmu, románská kultura)
7. Církev a stát ve středověku m, 32-38
(spolupráce a rozepře mezi císařem a papežem (clunyjské hnutí a boj o investituru, jeho období v evropských středověkých státech: Anglie, Polsko), význam středověké církve pro uchování vzdělanosti, podoby středověké zbožnosti: poustevníci a kláštery, scholastika a vznik univerzit, křížové výpravy, lateránský koncil, gotická kultura: katedrála a hrad)
8. Vrcholně středověká monarchie na příkladu českého státu 13. a 14. století m, 42
(model středověké monarchie: trojí lid, lenní vztahy, představy o ideálním panovníkovi (sv. Václav, sv. Ludvík), role měst a kolonizace venkovských oblastí; konkretizace na státu posledních Přemyslovců a Lucemburků: role svatováclavské tradice, dynastická politika, vznik zemí Koruny české, české království a Říše, kulturní stagnace a rozmach, význam dolování stříbra)

¹ m – modrý atlas (Atlas světových dějin I (pravěk-středověk), Praha 1998; z – zelený atlas (Atlas světových dějin II (středověk-novověk), Praha 1998. Číslo za určením atlasu je číslo mapy.

9. Husitská revoluce a krize pozdního středověku m, 46
(krizové momenty 14. století: mor, stoletá válka, papežské schizma; kritika církve v západní Evropě, Jan Hus, klíčové momenty husitského hnutí, vznik království dvojího lidu a jeho fungování za Jiřího z Poděbrad)
10. Zámořské objevy a vznik koloniálních říší m, 50-51
(důvody zámořských plaveb a jejich hlavní směry, zánik indiánských civilizací v Americe a vytvoření španělské a portugalské koloniální říše, důsledky zámořských objevů, anglické a francouzské výpravy: kolonizace Afriky a severní Ameriky, základy globální ekonomiky a jejich důsledky, cenová revoluce, vznik obchodních společností)
11. Renesance a humanismus jako proměna kulturního prostředí na počátku novověku m, 52
(důvody vzniku nového pohledu na svět, humanismus a kritické myšlení, renesanční umění a jeho společenský rozměr (mecenát), renesance v Itálii a zaalpská renesance: srovnání, zrození moderní vědy)
12. Evropská reformace 16. století a její vyústění v náboženských válkách m, 53-55
(teologické a historické rozdíly mezi protestantismem a katolictvím, anglická reformace, konfesní rozdělení evropských států, náboženské války ve Francii, tridentský koncil, třicetiletá válka)
13. Stavovská monarchie: habsburská říše 16. století v evropském srovnání m, 54-55
(stavovství a stavy: jejich vznik v době jagellonské a fungování v době prvních Habsburků (institute stavovství: zemský sněm, zemský soud, vztah k panovníkovi), náboženská situace českých zemí 16. století a česká konfese, rudolfinská Praha, stavovská povstání (1547, 1618-1620), srovnání: Nizozemí, Polsko)
14. Absolutismus a vznik osvícenství z, 2-4,8-9
(Španělsko Filipa II. – katolický absolutismus, Francie Ludvíka XIV. – dvorský absolutismus, Prusko Fridricha II. a Rusko Petra Velikého – osvícenský absolutismus; odraz těchto forem ve střední Evropě za Ferdinanda II., Leopolda I. a Marie Terezie, tereziánské a josefinské reformy, baroko evropské a české: srovnání; anglická konstituční monarchie jako alternativa k absolutismu?)
15. Revoluce a vznik občanského státu na konci 18. století z, 14-15
(osvícenství jako teoretická základna revolucí?, americká válka za nezávislost nebo americká revoluce?, občanství v USA a jeho limity (otrokářství, americká občanská válka), velká francouzská revoluce a její význam pro vznik občanství v Evropě, války s revoluční Francií)
16. Napoleonská expanze a její vliv na národní hnutí první poloviny 19. století z, 16-17,20
(Napoleonova Francie a Evropa (průběh a výsledky napoleonských válek), „vývoz“ revoluce na východ: vliv na národní hnutí v Itálii a Německu (proces sjednocování), české národní obrození v kontextu nacionalismu 19. století)
17. Průmyslová revoluce a sociální otázka v 19. století z, 24-26
(důvody vzniku průmyslové revoluce ve Velké Británii, vynálezy a jejich vliv na ekonomiku a společnost, vznik dělnictva a počátky sociální otázky, revoluce 1848 ve Francii, internacionály a vznik socialismu, druhá průmyslová revoluce v USA, komunikační revoluce, pokroky v medicíně: nový demografický režim)
18. Češi v habsburské monarchii (1848-1914) z, 21,23
(revoluce 1848 v habsburské monarchii – srovnání Praha-Vídeň-Budapešť, neoabsolutismus a vznik liberálního prostředí, vznik Rakousko-Uherska a vztah ke sjednocenému Německu, fungování politického systému v českých zemích a v Předlitavsku, vznik politických stran, kulturní a sociální emancipace českého národa na konci 19. století)

19. Kolonialismus a koloniální říše 19. století z, 33-36
(rozpad španělské a portugalské koloniální říše: osvobozecký boj v Jižní Americe, britská a francouzská koloniální říše: rozsah, fungování, koloniální války (zápas o Afriku, objevitelské výpravy do nitra Afriky), země mimo kolonie: Čína a Japonsko ve vzájemném srovnání, fenomén posouvání hranic: Rusko a USA)
20. První světová válka z, 40-43
(důvody vzniku první světové války, posuny západní, východní, italské a blízkovýchodní fronty, význam průmyslové revoluce pro moderní válku: nové zbraně, konec války a versailleský mírový systém, Češi a Slováci za první světové války: exil a význam T. G. Masaryka, domácí politická scéna a vztah Čechů k válce)
21. Vznik, vývoj a zánik SSSR z, 44,45,47,58
(ruské revoluce 1905 a 1917: srovnání a význam, občanská válka v Rusku, stalinismus, doba tání, Brežněvův Sovětský svaz, perestrojka a rozpad SSSR; komunismus a socialismus, fungování tzv. východního bloku po druhé světové válce, vliv komunistické ideologie na oficiální kulturu)
22. Nástup fašistických hnutí a velká hospodářská krize z, 48
(fašismus a nacismus jako politické ideologie, výmarská republika a předpoklady pro vznik nacistického státu, Mussoliniho Itálie a Hitlerovo Německo: srovnání, velká hospodářská krize: důvody a důsledky)
23. První československá republika z, 46
(vyhlášení ČSR (teritoriální a národnostní vymezení ČSR), sociální a ekonomické změny oproti Rakousko-Uhersku, ústavní systém ČSR, role politických stran ve veřejném životě ČSR, rozvoj ekonomiky a kultury v době první republiky, vliv velké hospodářské krize na ekonomiku a společnost ČSR, mnichovská dohoda a druhá republika)
24. Příčiny, průběh a výsledky druhé světové války z, 52-54
(důvody druhé světové války (agrese, appeasement, hospodářská krize), posuny západní a východní fronty, boje v Africe a v Tichomoří, Německo za druhé světové války a správa okupovaných území, mezinárodní pakt: Osa X Velká trojka, výsledky druhé světové války)
25. Češi za druhé světové války a poválečné uspořádání Československa z, 55
(fungování Protektorátu Čechy a Morava před a po Heydrichovi, domácí a zahraniční odboj, demokratický a komunistický odboj, Slovenský štát, osvobozování československého území, politický systém s přihlédnutím ke slovenské otázce 1945-1948, velké sociální změny 1945-1948: pozemková reforma, znárodnění, retribuice, vyhnání Němců, mezinárodní zakotvení ČSR po roce 1945)
26. Studená válka a její krize z, 58-60
(vznik bipolárního světa po roce 1945, berlínské a kubánské krize, korejská a vietnamská válka, vztah mezi vnitřní a zahraniční politikou USA po roce 1945, válka v Afghánistánu, dobývání vesmíru a hvězdné války, ukončení studené války)
27. Dekolonizace a význam třetího světa z, 57
(příčiny dekolonizace po druhé světové válce, dekolonizace Afriky a Indie: britská a francouzská koloniální říše ve srovnání, vzestup Číny ve druhé polovině 20. století, postkoloniální války v Africe, vliv globalizace na země třetího světa)
28. Židé ve 20. století z, 61
(sionismus, holokaust, vznik státu Izrael, izraelsko-arabské konflikty, ohniska napětí na Blízkém východě, islámský terorismus a jeho historické kořeny)

29. Specifika československého komunismu

z, 59

(KSČ a převzetí moci v Československu, společenské a ústavní změny 50. let: politické procesy, kolektivizace, znárodnění, omezení veřejného života, mezinárodní vazby, pražské jaro a jeho kořeny, normalizace, vliv perestrojky na zánik komunistického režimu v ČSSR, rozpad Československa jako důsledek zhroucení komunismu?)

30. Západní Evropa po druhé světové válce

z, 59

(počátky a modely evropské integrace po roce 1945, role USA při obnově Evropy, NSR a Francie jako vedoucí země evropské integrace, Velká Británie a její vztah k evropskému společenství, význam roku 1968 pro západní Evropu, rozšiřování a prohlubování integračního procesu v 80. a 90. letech 20. století)